

Apare Duminica.

Un nru 20 fileci.

Abonamentul :

Pre 1 luna	1 coroana.
Pre 3 luni	2 coroane.
Pre 6 luni	4 coroane.
Pre un an	8 coroane.

Redactiunea :

Rudolf-ut Nru 14.

Dupa ei Zavoade,
Prindei mai fartate!

Pre lingusitori,
Pre amagitori,

Pre oamenii rei
Si pre farizei!

Undei vei afla,
De loc nui crutia!

Cazania Zavodului*

cat dintru un blid cu el, caci si în casa acelora am fost,
cari numai un blid au avut la casa si masa lor si 2, 3

perirei. Sa spariat protopopul meu, si a retrimis scrisoare de incredintare la consistor cu rugarea sa fie absolvat dela „onoarea aceasta.“

Fie iertat fericitul metropolit Ioan mia scris mie, trimitiindu-mi si spese de calatorie urmatoarele: Fiule dute tu si introdu pre pretinul teu în scaunul protopopesesc. Sunt 2 comune în cari poate fi locuintia protopopului. Decretul i suna pentru una. Tu daca vei afla de lipsa introdul încealalta, caci io vreu sa am protopop acolo, si nu tandala.“

Neam dus. Am pornit dela Cluj într-o duminica demineatia. Pre 10 oare am sosit într-o comuna, care insemna mai bine cu ceva de cat calea jumatate dela locul destinat. Aci am poposit pucin. Am mai luat o trasura a betranului cantor bade Toader, Dzeu sel ierte, caci de atunci a trecut la cele vecinice în vrasa de 88 de ani. Era un cantor foarte bun si tipichist mare, caci a invatiat renduiala bisericeii la scoala dela „Manastirea strimba“ langa Hida. O scoala vestita in vremea ei, ne vom talni cu aceasta scoala în „Zavodul“ de ne va ajuta Dzeu.

Scopul trasurei a doua a fost sel fac sa vina si badea Teodor cu noi, caci avea rude în comuna unde am vrut noi se mergem si ne va castiga informaciuni de pre afara. Ce zic oamenii si ce zice satul? Caci sunt lucruri în sat ce nu le scie om în lume-numai „satul.“

De aici viina zicala aceasta: „ce sci satul nu sci barbatul.“

Si tresc înfain au fost consistorul c. ns. cu 2 si

Se vede om harnic si cu frica lui Dzeu. Simeon care face zarva în sat mi cuscu — el vre ceva cu fiul seu — dar poate si densul se si ajunga scopul, caci i vrednic, numai: se fie cu acceptare. Nui mai reu Dle de cat, cand omul nu cunoasce vremea sa. Randunelele nu vin ier. a acasa, ca nu li vremea lor, nici cucul nu canta iarna, ci ascepta pana sosesc primavara. Asa si Simeon se ascepte se gate fiul seu scoalele — apoi sel popeasca. Se nu inbete prostimea, caci me crede ca prostimea iute o poti inbata. Asa i lumea. Si oamenii invetiati facdestule prostii (Rog pre pretini mei Ilie si Amos se judece asupra acestei ziceri a bader Toader.)

Intre vorbe iute trece timpul. Erau 2 oare dupa pranz. Ne apropiam de locul destinat. Se auzeau sunete de pistoale si risete ironice. O data caleasa se opresce si ne ascepta pre noi, cei cu roata cartiitoare. Pretinul meu me roga se mergem noi inainte, caci mai bine scim drumul. Drumul era drum de tiara. Iam implinit dorintia, aducandumi aminte de zicala: „Undei bine nui de mine. Undei reu acolos eu.“ Am mers binisior inainte si caleasa tot nu a pornit. Sosim catra mijlocul satului. Era popor mult adunat. Era jocul satului. Din cand în cand sunau din pistoale. Am zis lui Badea Toader sa lase cai mai incet, ca sa ne ajunga si cei cu caleasa. Intru acea un fecior voinic incepe a striga în focul jocului:

Frunza verde baraboi

Cine vine în sat la noi?

altul 1. Raspunee:

jumatate satul. Si strigatul flacaului ar fi fost destul subtract la un proces criminal. Ma cu o tactica moderna se putea în templa ca la Feldru mai anii trecuti, sau ca la Cernova între slovaci mai zilele trecute sa mearga glontiale in viu si sa ne mearga vestea in lumea toata. Caci :

Vestea dela fapta buna
Merge în pasii melciului
Langa drumul codrului:
Vestea dela fapta rea
Merge cu calea de fer
Si cu nori de pre cer,
Toti aud toti sa uimesc,
Si aspru o pedepoesc.

Amicul meu a preferit a merge in comuna vecina, caci ia mai convenit si a pastorit acolo multi ani spre mangaierea tuturor. Azi e in alt tract protopop. Cand sa stramutat la plans cu totii si leau parut reu ca-l perd. In noul seu oficiu e tot acel harnic barbat, care sa roaga lui Dzeu regulat si, si implinesce oficiul seu cu punctuositatea invatiata dela archireul seu. Este iubit si stimat de toti. Nui pomenesc numele. Si nu voiu pomeni numele nimerui in foia aceasta, pentru ca nu vreu sa fac cult personal. Voiu povesti numai faptele si cele rele vor fi bicuite fara crutiare. Voiu descrie singur :

Fapta goala,
Ca o oala
Duraind ca o sucala
Si figurai minunata
Tiparita cate odata.
Sel cunoasca lumea toata.

Am avut in sa si acea nefericire de a trebuit sa insufletiesc poporul — pre romanii nostri — pentru primirea acelui barbat pentru, care neagitati de nimene, numai indemnati de presimtiul lor ominesc si religios nu voiau sal primeasca de loc. Au ascultat in sa de mine. Caci asa i romanul tiaran. El asculta tot deauna de acela care ia castigat odata inima si increderea s'a. Sa aude adese zicandu-sa între ei. „Sa ascultam mai de Domnul nostru. Sa lasam dupa cum zice Dlui caci ne vre binele!“ Sau insialat odata amar sarmanii, caci au amblat reu, foarte reu si ei dar si eu. Sau inpliniu zicala:

„Fa bine si ascepta reu ;
Ca asa lasat Dzeu,
Omul bun sa apunga reu.
Si asa a zis oare cine
Omul reu sa ajunga bine.“

Toate aceste dovedesc, ca cunosc tiaranul nostru de acasa. I sciu dorintiele, pretensiunile lui modeste. Cugetele lui firesci si curate. Iubirea si alipirea sa de biserică, de limba si datine stramosesci si romanesci ca nime in lume.

Romanul e popor fara carte, sau prost după cum sa numesce el negenat. Caci nui rusine-zice el-a fi prost (sub acest cuvent intielege pre cel ce nu scie ceti si scrie) daca nu teau lasat se inveti ca baiat la scoala. Si are tot dreptul.

Dar de si romanul a fost lipsit de invitatura in decursul vremilor, nici odata nu a fost fara foaia s'a glumeatia. In aceasta foaia tiparita in mintea sa, si redactata de fantazia s'a poetica sia spus si si spune toate glumele, satirele si umorurile sale la deosebite petreceri, conveniri, jocuri private si publice spre mirarea noastra a celor cu carte.

Cat de frumos satirizaza romanul pre fata lenesie si puturoasa :

Am o mandra ca si o cruce,
Si la lucru no pot duce.
Demineatia i raua mare,
Si sa uda pre picioare,
Nu îndrasnesce sasa scoale.
La meazazi ie soare cald
Facemi nacaz se o scald.
Sara umbla tintiarii
Si me tem ca bazdari.

Pre fata voinica a rea de gura ca si mamasa iata cum o persifleaza si o sileasce sasa retraga din sotietate pana seva indrepta :

Colo la vecinu în deal
Este o fata ca un cal
De capastru de i lua,
Te plesnesce cu coada,
Si te musca cu gura.
Nu ti-o poti apropia.

altul continua :

Laso în grajd mai l-onas,
Si o în creasta pre „Ravas“
Cand în stava va veni
Atuncia om potcovi.

al treilea zice :

Nu te teme mai Ilie,
Ca nici cand nare sa vie!
Ce va sta tot praponita
Ca masai de prapadita.

Care foia umoristica e in stare sa persifleze asa de bine si asa de simtitor pre femeia guraliva? si unde poti afla atata ironie si asa bajocura naturala? Plesnesce si taie ca si cu briciul in naravul reu, fora de aputea cel atins macar cere satisfactiunea indatinata in societate. In fie care sat este un flacau sau doi demulte ori si mai multi cari combat pre calea aceasta: minciunile, clevelele, lenea, mandria, fudulia si prostia cea adeverata, care sta in acea, ca nu scii cum sa te porti între oameni si ce sa vorbesci si alte pacate ce sa incuiba in mijlocul poporului. Am fost odata martor cum o stapană romana tiarana isteatia a persiflat si bajocorit pre un notar, care mergea des la casa lor, la pranz, ojina si cina. Dar apoi si permitea lucsul sa cleveasca pre stapanul si stapană, casa si masa lor. (Doamne dese sunt aceste slabaciuni între domni cu carte multa). Si rele obicieniri mai sunt. Sunt imprumutate de buna sama dela rimatori, ce se intorc cu partea din drept catra vasul din care a mancat.

Eram la cina la omul nostru. Odata stapană casei redica un pahar simi zice. „Sa traesci Dle. Dzeu sa te

tina sa mai vini la casa noastra. Ca ne esti tare drag. Par ca vedem pre Dzeu cand te vedem pre Dta. Caci tii spun drept Domnule :

„Tare multi mi vin la masa
Cat sa tin „Zavod“ la casa,
Se latre oamenii rei
Se ne scim feri de ei!“

Mam uimit de observarea aceasta. Si nu mi am sciut explica insemnatate.

Iam si zis. Oare nu suntem si noi dintre cei rei pre care iar latra „Zavodul“ daca lai avea la casa? „Nu, Dle, nu fereasca Dzeu. Acestia sunt dintre noi satenii. Le place se mance si sa be la casa omului apoi sa cleveasca, mai reu decat corturarii. Ei Dle, se am un zavod sa traga jos si vesmintele de pre ei cand vin la casa cu inima vicleana, nu lasi da nici pentru doi boi.“

„Spun Dle, oamenii, ca sunt cani, cari miroasa pre oamenii rei la matia, mincinosi si clevetitori. Oare oare de unde mi asi putea castiga barem un catielasiu, caci lasi ingrigi ca pre un baiat pana sar face „Zavod“ mare“?

Abea a ispravit stapana casei cuvintele sale, notariul s'a sculat dela masa ca musicat de sierpe, sa im bracat si s'a dus acasa, scuzandusa ca are afaceri oficiose urgente.

Intreb pre preotul, ca oare ce afaceri are Dl notar de sa duce asia curund?

„Nu ia placut povestea Zavodului — caci Dsa este cu musca pre caciula. El manca si bea la Dlor si tot Dsa i cleveteste.“ Acum nu va mai veni, iam zis io stapanei casei. „Nici numi vina, caci de nu sa va indrepta cu matura il voiu scoate din casa.“

Istoriaara aceasta mia dat cugetul sa pornesc foia numita „Zavodul“. Sa adunam satira poporului intro colectiune cat de modesta.

Sa aiba fie care roman „Zavod“ la casa. Sei apare casa si masa de oamenii lingusitori, farizei, oameni rei si misiei: Sei apare cinstea si numele bun.

In societatea noastra romaneasca trebuie sa renoascem, ca lingusitorii, amagitorii si farizeii ocupa un loc de frunte ca si nunul cel mare la uspetie. Insi ala lumea si bajocoresc pre cei ce cu credintia buna si cuget curat slujesc binelui public si impedeza mersul regulat al tuturor lucrurilor bune incepute de oameni cu inima curata si cu durere de neam. Deci:

Dupa ei Zevoade,
Prin orasiu si sate
Prindei mai fartate
Pre lingusitori
Si amagitori.
Pre oamenii rei
Si pre farizei
Aratai la lume
Si ! fa de minune !

Vulpea si tiapul.

O vulpe odata mult a alergat,
Pre camp dupa sioreci pan a insatat.
A dat de odata de o fantana in cale
Si apa a vrut se bee precum bei din vale.

Sa intalnit cu tiapul, si indata cel vede.
Ia si zis vicleana „si tie tii sete“?
Vino fratioare in putiu sa sarim
Si vom beea noi apa si iar o sa iesim.

Tiapul o asculta in fantana sare,
Dupa el si vulpea. Si beu ca din vale,
Cand fu la esire nici unul nu poate,
Ci ambii stau acolo in apa sa inoate

Ear vulpea vicleana, ca vie se scape
Catra tiap sa intors si ia zis „mai frate
„Tu sai in picioare si te razma sus,
Coarnele le apleaca, pana io mam dus

Pre ata spinare din fantana iara,
Ca sa ved io lumea cum este pre afara,
Cand voiu fi afara io tioi ajuta
Sa poti esi si tu si sa vezi lumea:

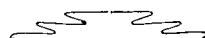
Tiapu fara grige, de vulpea ascultat
Si vulpea vicleana astfelin a scapat.
Cand a fost afara a ris si jucat
Si pre tiap in apa a sta la lasat
Tiapu din fantana asia astrigat:

Mecheche mechechei
Oara sora ce mai vrei?
Unde e credintia ta
Unde i promisiunea ta?

Vicleana de vulpe inse la tot ris,
Si cu ironie din gura ia zis:
„Frate daca creri avei in cap
Cati peri ai in barba, mai nainte de intrat,
Bine teai fi cugetat:

In fantana daca i fi,
Cum pre ce calei esi?
Sezi acuma la recoare,
Si bea apa fratioare.
Cu capul gol, barba lunga,
Al teu corn no sa inpunga:

Nici pre alti nici pre mine.
Netezesteti barba bine.
Ai temp de a o netezi
Pan din apa vei esi!

Dela jocul satului.

(Sara dupa ce sa inprastie jocul si tiganii sa culca.)

Ma facut maica joia, hop, hop,
Sa fiu hiclean ca hulpea,
Intiept ca sierpele,
Sa mi placa minciunile,
Lenea si laudele!

Sa traesc ca la oras, hop
Sama laud in „ravas“
Sub numele cucului
In mijlocul Clujului!

Doftoru-s de intelepciune, hop
Farizeu in rugaciune,
Fac la cruci ca toti crestinii
Jar facte ca toti paganii.

Zi pacala lui tandala, hop
Cam facut buna tocmeala,
Tu pre multi ai pacalit
Eu premulti am tandalit
S'amandoi neam fericit!

Fericitu-s fericit, hop
Cum nu so mai pomenit.

Dupa capra fuge iedu,
Din mestacan curge medu
Dupa fluer joaca Dedu.

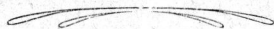
Sfâr in colo, sfâr in coace,
Lasati pre popa sa joace,
Flueratu tarei place,
Flueratu lui Pacala
Cel mai vestit om in tiara.

Reverenda cu sinoare, hop
Redico sus pre picioare,

Sa se vada pantaloni
C'asa joaca fanfaroni.

Satana cand mam nascut,
A venit la noi in Cut
Si prin sat so preumblat.
La intalnit pre tata bat,
Si asa ia cuventat:

Mai Joane iti zic tie
Dati pruucul la preotie,
Ca-i din vremea macului
Si a fi popa dracului.
Dragoste va samana
Rusine va sacera, hop, hop.

Pacala si Tandala.

Pacala :

Vai tandala ce o se fie ?
 Mai dami un sfat bun si mie,
 Dupa foc vine potopul,
 Dupa biciu vine Zavodul.
 Oare ce am de facut,
 Caci chiar capul miam pierdut ?

Tandala :

Capul teu e capul teu,
 Dar io nul aflu pre al meu,
 Mi ingrop capul intre acte,
 Nul gasesc dintre pacate.
 La strada nu pot esi,
 Ma tem ca mor biciui,
 Iar in casa de voiu sta,
 Zavodul va tot latra.
 Dami pacala o indrumare
 Cum sa scap din asta stare ?

Pacala :

Scii ce frate eu ti spun,
 Schimbati hainele acum,
 Si te imbraca a coconitie
 Si asia esi la ulitie!

Tandala :

Mai pacala, mai pacala,
 Nu va fi bine asia,
 Ce oi face cu barba mea ?

Pacala :

Ori o tunde ori o rade
 Ori i da foc si o arde!
 Cand lumea sa linisti
 Ea iara va otavi,
 Mai mandra si mai tufoasa
 Mai deasa si mai frumoasa.

Tandala :

Multiam de sfat mai Pacala,
 Fireai de minune in tiara,
 Tot de tine am ascultat
 Pance capu miai mancat.

Dare de sama.

Dr V. Farfaila, potracan in rate, raporteaza despre ispravile sale pretinului sau :

Dr A. Pacala, diplomat in toate faradelegile lumii si potracanul natii.

Frata Pacala! Inca dela tata am invetiati, care precum scii si tu, este un mare si bun econom, ca ori ce sementie numai asa resare curata daca i aleasa bine si nui mesteceta cu nimica.

Eu am sciut ca voiu fi potracan, prin urmare voiu avea lipsa de sementia minciunei — caci scii frate, ca noi potracanii nu putem fi fara minciuna ca tiganu fara ciocan.

Am studiat dara firea minciunei inca de mic.

Minciuna e curata numai atunci, cand cel ce o mintiesce si el o crede barem de jumatate. O atare minciuna tot deauna remane curata si oamenii, de si sciu ca esti mincinos, nu te pot rusina nici odata, pentru ca nu te pot prinde cu minciuna.

Atunci inse, cand tu mintiesci si io iscalesc minciuna si pretinul nostru parintele barba frumoasa, par fara cap o aproba, atunci minciunae mestecata ca „két-szersül“ dela Feiurd (La graul mestecat cu sacara si uneori si cu opsiga in jurul Clujului i zic „két-szeres“) si daca o samana omul resare o rusine mare cat dealul feleacului.

Ai venit frate dela Sibiu. Catra unii ai zis, ca nu ai putut suferi ventul de acolo, catra altii ca nu tia priit apa. Si tiauz crezut omenii. Pre cand bine scii, ca pentru tine nu a fost acolo bun nici ventul, nici apa dar nici societatea ca nu teai putut redica ca fosolea in vervul parului. Aici in Cluj ai putut face aceasta — pana ai samanat numai minciuna curata.

Indata ce tea prins cu „két-szeres“ indata ai cazut jos ca marul verminos de pre pom.

Frata Pacala! Eu am iscacit articolul publicat in „Ravasul“ de si am sciut ca i plin de minciuni. Pentru tine ori ce fac. Tu me cunosti pre mine de mult. Eu me trudesce se te imitez pre tine in toate. In vorbe si fapte. Subscriu ce zici tu fara nici o reserva. Am signat 199 de denuntiari fara de a me si uita la ele contra aceluia care nea strens pre noi de pre strada si nea uspetat la asa masa. — Mam facut luntre si puncte si la pertractarea din 4 Juniu inaintea tribunalului si in 24 Oct. la marita tabla.

Dar trebuie seti spun frate verde in ochi, ca voi nu vati purtat corect — ati tagadit mai mult de cat o trebuit. Tu ai tagadit bine pana a la un loc — dar apoi tiauz perdut sarita. Sarea inaintea cruitoriului ca tiapul inaintea caprei. Laczi nostru a fost mai bine dresat. Se vede ca o fost mustrulit de socra. El tot o tagadit. Si de nu era scrisoarea data de el scapa om cinstit.

La tabla io am patit singur rusine. Vezi cum sun-teti voi. Unde i rusinea mai mare me lasati singur sin-gurel pre mine.

Tu scii bine, ca pertractarile aceste leau descris cineva foarte fidel in „Tribuna“, in „Lupta“ din Pesta si in ziarele ungesti din loc, care le cetesc si domnii dela scaun. Prin urmare daca vre un ziar din loc ar aduce lucruri mincinoase — numai decat ar fi desmintit a doua zi de domnii cari au fost de facia. Cu toate aceste mi ai facut un raspuns de sunt sigur ca nici tu-nul crezi. Cum poftesci dara sa-l creada altu? Vezi pentru acea nu la publicat cei dela „Lupta“ ba si „Unirea“ inca si au intors spatele si „Gazeta“ care pana acum publicau toate farfaiiele noastre.

Ce noroc ca nu lau publicat frate, caci masi fi ascuns de rusine de naintea lumii ca voi dinaintea biciului. Cu atat mai vertos ca atunci cand a publicat „Ravasul“ minciunile noastre a venit dela fiscalat ca cele 199 de denuntii sunt respinse, afara de tri cari au fost res-pinse mai nainte, dar noi leam tot apelat, sucit si resu-cit casi tiganul iapa in terg pana cand so rostogolit pre capul nostru. Ce noroc ca la publicat numai „Ra-vasul“ caci nul ceteste nimene si altcum e cunoscut de organ al farfaiilor romanesci inca de asta primavara dela savorul popilor.

Frate Pacala. Sciu ca denuntiarile reieptate leveti prelua voi ca actori privati caci ti cunosc firea, te tini ca mutul de gard pana sa in borda si gardul si-l turtesce si pre el. Ceialalti asculta de tine ca pocaitii de popa lor.

In casul acesta desleagama se nu mai acuz eu, caci am o durere de cap, incat incepe a mi cadea parul si nasi vre frate sa reman chiar plesiug, pentru ca stau inaintea vitoriului. Sustine acuza tu caci si asia nuti mai ascepti norocul in viatia.

Fietii mila si de parintele pâr fara cap. el nupoate umbla in pistolat ca tine, ci cauta sa siaza acasa ca closca pre oue. Ei frate si reu este, cand trebue se clo-cesti si sa nu poti merge nici in „Kikaker“ sa mai troceresci.

Al teu frate in toate faradelegile

Dr. V. Farfaiila.

P. S. grigi ca sa nu cada in gura Zavodului ra-portul acesta ca i vai de noi.

Cei minciuna ?

Minciuna i un clotian mare
Fuge iute fuge tare,
Dar ori cat de tare fuge,
Un Zavod mic o ajunge.
Ea creapa ca scorpia
De pune laba pre ea.
Ea pre sine sa omoara,
Si sa face de ocarai!

CINEI ?

Lam adus cu caleasa,
Lam asiezat dupa masa,
Daca zama mia mancat,
Cu blidu in cap mo tocat
Sa crede de omenie,
Pentru ca-l chiama . . . ?

CIUMULITURI.

Ciumulcei cei ?

Sub stresina casi mele,
Am un cuib de pasarele,
Nici o pasere intre ele,
Ci numai doi pasaroi
Si ride lumea de noi.

Invatatoare.

Scola romana defete in Cluj, fara

Ciumulcei cei ?

Sus culcusi la greliusi,
Jos un lucru de nimica
Ce si vecinului strica.

Scola din Cluj si biserică.

Ciumulcei cei ?

Din el am luat,
Pana lam gatat,
Si ca acum nui
Nu spun nimerui!

Fondul scolei defetite.

GACITURI.

Langa campul libertatii,
Nu am dreptul de al purta,
In dieceza Orazi
Totu cu el ma pot lega.

De Orade prezentat,
La Lugosiu tolerat,
In Blaj strict oprit,
La Gherla ne socotit ?

(Intre gacitori, cari numai purtatorii brielor rosii pot fi, se va sorti un molitevnic vechiu cu azbuchi, fara paretii.)

STAFETA ZAVODULUI.

Spre sciintia. Indata ce tipografia va fi provezuta si cu litere romanesti, vom incepe o serie de articoli, sub titlu: **Ispravile lui Pacala si Tandala in Cluj.** Ispravile aceste erau sa fie tiparite Intro brosiura mare de vreo 10 coale. Am aflat de bine inse sa o publicam in modul acesta. In seria acesta de articoli sa va descrie fidel: **toata stare noastra culturala, religioasa, sociala nationala si economica aici.** Politica nu, caci romanii

Clujeni nu fac politica numai de buzunar. Câte „o telegrama“ nesocotita nu o putem numi politica, ci un mijlocu de a fi cel din tiau „in joc“. In sfarsit Clujul este un centru al Ardealului care din toate punctele de vedere, inferesaza pre tot romanul de bine. O populatiune romana de peste 5000 suflete, vreo 700 de studenti de toate categoriile, aproape 300 de studenti universitari: floarea, mandria si viitoriul nostru, ca popor de cultura, nu pot fi trecute cu vederea de nici un singur roman. Pentru acea rogam cu toata dragostea pre fiecare roman scietor de carte, care scie ceti romaneste sau „slovaci“ precum sa esprimet un „luceafar“ dintre noi catra popor — se bine voiasca a face urmatoarele 2 lucruri:

1. a ne sprigini „Zavodul“ ca sa poata trai si face ispravva aceasta.

2. a pastra toti numerii, caci cu finea anului venitor va avea o colectiune, in care va avea inaintea ochilor o icoana fidela a starii noastre din Cluj.

Descrierea aceasta nu sa va incepe dela „cap“ cum se incepe d. e. sfanta scriptura dela „facere“ ci din contra cum incepe ciobanul a trage pelea jos de pre tiap — dela coada. Pentru ca pre noi Clujeni, tot deauna nea stricat „coada“ societatii noastre — oamenii ingâmfiati-cari sau indesat in fruntea treburilor ca tiganii — in târg — la siatra cu opincile. Suntem in posesiunea datelor ca nimene altul — Lumina vrem. Si acea sa lumineze tuturor romanilor:

Ca sa vada fie care,
Ce soarte romanul are,
In cetatea Clujului
Ardo para focului!

Nrul acesta, ca numer de proba, sa trimit, nu numai abonatilor si celor ce sau insinuat, ci si altor crestini si romani, de cari neam putut aduce aminte. Rugam inse pre fiecare se bine voiasca-la intemplantare ca nu vrea sa aiba Zavod credincios la casa, sa nu rumpa fasia cu care e legat, ci sa scrie cu ceruza ori cu peana pre ea cuventul acesta „retur“ ori in limba statului „vissza“ si atunci „Zavodul“ nu va mai veni la casa lui nici odata.

Daca nu va face asia, atunci „Zavodul“ in toata saptamana i va veni regulat si va pofiti pretiul insemnat in fruntea foii. Bine voieste dara iubite stapane de casa a sci, ca daca il vei ceti de buna sama sa cuvine al-si plati.

Pretiul de prenumerare

este pre an 8 coroane, pre jumătate de an 4 coroane, pre 3 luni 2 coroane si pre 1 luna 1 coroana.

Aceasta i regula generala ca si porunca s. biseri ci „sa tini posturile“ dar apoi sunt o multime de pricini pentru cari nu sunt datori sa posteasca o sumezenie de crestini. In urma ar remanea datori mai numai cel lenesi si sanatosi. Acestia inse de regula calca porunca. Este inasa un canon care e silit fie care om sel tina regulat si in zile de dulce. Canonul acesta suna: „Cel ce nu are de dulce sa posteasca si cand mananca altii purcel fript.“

La noi nui asa:

Cel ce e nacagit, dosadit, asuprit si saracit prin alti poate sa-l capete „Zavodul“ si mai lesne cu 5, 6 coroane la anu. Numai una sa nu faca: Sa nul scoata cu minciuna, caci Zavodul tine la invatiatura s biserice ce zice: „Cu minciuna sa nul duci pre ni-

mene nici in raiu.“ Altora nu le pasa de aceasta invatiatura — cu minciuna sa redica sus si de acolo striga, ca toti oamenii sunt hoti si talhari numat el de omenie. Si daca i prinz cu branza in straitie tace ca „pepenele in iarba.“

Amicului C. in A. Me intrebi, ca pentru ce Metropolitul nostru nu are secretar, iara in Cluj si protopop si „vrednicul“ meu successor au secretari lor? Me mir de intrebare. Ca preot dela sate ar trebui se stii. Ca langa gardurile rele, sau indatinat oamenii se puna proptele.

Daca vrei se vezi ordline in cancelarie, mergi la Blaj la vladicie. Unde fara secretar, Tot e bun si esemplar. Jar daca vrei se vezi acte aruncate, neispravite, uitate si ingramadite ca puradai tiganului in cort vino la Cluj.

Sunt in hambar.
Puse de un secretar.
Ce pre strada nute vede
Filosof mare se crede.
El e fruntea satului
Dreapta minciunosului.

„Unirei“ in Blaj. Jubita sora unire! Mai de multe ori team rugat se rectifici minciuna acea cu coarne publicata in Nru 35 de scumpul meu pretin. Ilie — adus cu 4 cai aici spre smintirea tuturor romanilor:

Ca io asi fi auctorul scarnaveniilor din adormita in diavolul „Erdélyi Hirlap“ poreclita „A nemzetiségi kérdéssől“. Miai promis si nu ai facut. S. Unire nu sa facut cu minciuna ci cu Adeverul. Asia predicam noi. Te rog dara nu colpotra minciuni in tiara. Caci ne faci legea de ocară. Numai decat publica rectificarea mea diu „Tribuna“ Nru 196.

Pre Ilie il voiu sili cu canonele bisericei sa rectifice in „Ravasul“ si nul las pana nu-l va zice Roma lasa-l celui necurat.

Daca numi implinesci dreapta mea rugare, trimit Zavodul la Alba Julie sa ceara sacul cu rufeles pitulate dela Consum si pastrate de atatia ani ca „corpus delicti“ la criminal si tot cu el va inblati pre toti cei ce sunteti grupati in jurul „Unirei“.

Fratelui M. in A. In loc de respuns ti trimit o rugare. Sa nu crezi ca „Zavodul“ e nascutul rasbunarii. Ferita Dzeu. „Zavodul“ va fi biciul lui Dzeu pentru toti misiei, farizei si siarlatanii, lingusitorii si amagitorii.

Fie cine sa poate in dreapta cu toata increderea catra redactiune. Deaici nu sa va descoperi nimic, ca din scaunul marturisirii. Pentru cea ce sa va publica redactiunea ie asupra-si respunderea inaintea lui Dzeu si a legilor omenesti.

Daca intreprinderea aceasta va fi spriginita de catra preoti, ei vor avea mai mare folos. Vom publica din cand in cand ca adaus si predici anume intocmite pentru parasitele societatii omenesti. In cari cu cuventul Dlui, Arma adeverului vor fi combatuti.

Dobanda nu vreu. Vreu se pun pre hartie esperintiele unui trecut aproape de 40 de ani. Si sa arat, in legea fi e iertatului prof. P. Moldovan ca tot omul e om, dar nu tot omul e om de omenie.

Fratelui L. in O. Intrebi ca sciri bisericesci si scol. publicase-vor in „Zavodul“? Da, sciri scurte si de interes public. Pentru ca vrem sa vada lenesii si farizei cum lucra altii.

Vom publica apoi: glume din popor, descantece, gacituri, istorioare morale, franturi de limba si tot ce produce mintea agera si sanatoasa a romanului. Lucrurile bune ce se vor publica mai farziu sa vor remunera. Cu Deosebire intre tinerimea noastra dela sate dorim sa strabata foia aceasta — cu glumele ei si invatiaturile ei crestinesci si romanesci.

Matyas in A. Matyas Matyas unde esti? Unde esti de nu sosesti Cu comande tiganesti?

**Nri singuratici sa afla in Cluj: 1. In tutun-
geria (dohánytőzsde) doamnei Le hota Ana
aproape de „Economul“. 2. La Dlu Stra-
chal Ferenc (Palatul Bánffy) langa poarta.**

Redactor respunzator si editor BASILIU PODDABA.